

PRIMARII DIN FOCȘANI ÎNTRE ANII 1862 - 1937

Maria Dumitrescu

Horia Dumitrescu

Dubla alegere a domnitorului Alexandru Ioan Cuza la 5 și 24 Ianuarie 1859 „n-a însemnat doar realizarea unei unități prin intermediul desemnării aceluiași domnitor în cele două țări și nici o simplă unificare administrativă, ci crearea statului nou”¹.

După înfăptuirea uniunii reale între cele două țări, problemele de stat care frământau marea majoritate a poporului erau: reforma constituțională, dobândirea în drept și în fapt a autonomiei interne, reforma agrară, reforma electorală, înzestrarea țării cu instituții burgheze și unificarea legislativă.²

Așadar, dubla alegere a fost în mod firesc punctul de plecare pentru un întreg ansamblu de rezolvare, care au cuprins în rețeaua lor viața social-economică, politică și culturală. „Reformele au avut, pe de o parte, menirea de a uniți, de a suda cele două țări, de a servi ca temelie de organizare unitară noului stat și, pe de altă parte, ele au contribuit la democratizare și la înlăturarea sechelelor feudale. Reformele au avut un larg câmp de desfășurare și au transformat în mod evident cele două țări într-un stat unitar și modern.

În perspectiva istorică, aceste reforme, de la cele mărunte la cele majore, apar ca având o însemnătate tot atât de mare ca și actul

¹ D.Berindei – **Epoca Unirii**, Ediție revăzută și adăugită, Editura Corint, București, 2000; p.162-163

² D.Ionescu, Gh.Țuțui, Gh.Matei – **Dezvoltarea constituțională a statului român**, Editura Științifică, București, 1957, p.135

*propriu-zis al Unirii, concretizat în dubla alegere, moment declanșator în procesul de formare și organizare a statului modern român*³.

Acțiunea reformatoare întreprinsă de Alexandru Ioan Cuza și Mihail Kogălniceanu a cuprins și împărțirea teritorial-administrativă. Prin principiile stabilite în privința administrației locale, reforma administrativă a constituit un progres, pregătind calea unei autonomii locale mai largi.

Organizarea administrației locale era cuprinsă în două legi, ambele sancționate și promulgate la 31 martie 1864: **Legea pentru înființarea Consiliilor județene** (sancționată prin Decretul nr.396)⁴ și **Legea comunală** (sancționată prin Decretul nr.394)⁵.

Legea comunală avea 132 articole, grupate în 14 capitole la care se adăugau și **Dispozițiuni tranzitorii**. Prin această Lege „*toate satele, orașele și orășelele (târgurile) României, vor forma pe viitor comune independente, supuse legii de față. Comunele se împart în comune rurale, compuse din unul sau mai multe sate, cătune etc., și în comune urbane, adică orașe și orășele*” (art.1, cap.I – **Formarea comunei**)⁶

Clasificarea comunelor în rurale și urbane urma să fie făcută de guvern și supusă Camerei în prima sesiune după promulgarea Legii⁷.

În conformitate cu art.2 „*Comuna îngrijește singură interesele sale și se administrează de sine în marginea legilor. Ea formează o persoană juridică*”⁸.

Acum apar și primăriile: „*Fiecare comună este datoare a avea o casă a comunei numită Primărie*” (art.10, cap.II – **Datoriile comunelor**).

³ D.Berindei – op.cit., p.164

⁴ I.Brezoianu – **Reforme Românilor sau colecțiune de toate legile și regulamentele introduse în administrațiunea României de la 1859 Ianuarie, până la 1864 Octombrie**, Tipografia Ștefan Rasidescu, 1864, p.192

⁵ Ibidem, p.172

⁶ Ibidem

⁷ Ibidem, p.173

⁸ Ibidem, p.172

Comunele erau administrate de consilii comunale alese pe baza votului cenșitar, iar primarul era executorul deciziilor: „*Fiecare comună este reprezentată prin un consiliu comună... Administrațiunea trebilor fiecărei comune este încredințată unei persoane care poartă numele de Primarul comunei*” (art.18, cap.III – **Compunerea autorității comunale**)⁹.

Capitolul IX (**Despre Primarele și atribuțiunile sale**) cuprinde articolele 82-108.

Conform art.83 „*Primarul comunei în comunele rurale se alege din alegătorii comunali deodată cu membrii consiliului și se aprobă de Prefect, în comunele urbane se numesc de Domn dintre acei trei consilieri care vor fi întrunit voturi mai multe la alegeri*”¹⁰.

Primarul era singurul însărcinat cu administrarea comunei, însă putea să transfere din sarcinile sale unuia sau mai multor dintre ajutoarele sale sau, în lipsa acestora, la unii din cetățenii comunei cu drept de alegător (art.87).

Fiind și un delegat al administrației centrale, primarul se află sub autoritatea guvernului. El era un magistrat însărcinat cu privigherea Poliției, menținerea ordinii publice, luarea tuturor măsurilor privitoare la bunăstarea și liniștea locuitorilor și a oricăror alte îndatoriri cerute de lege (art.88).

Ca principale îndatoriri, primarul era însărcinat:

„a) cu publicarea și executarea legilor și regulamentelor generale

b) cu executarea măsurilor de asigurare publică

c) cu poliția comună a piețelor publice, a străzilor etc.

d) cu conservarea și administrarea proprietăților comunei și a drepturilor ei

e) cu articole de îndestulare publică

f) cu căutarea veniturilor, privegherea stabilimentelor comunale și cu compatibilitatea comună

g) cu redacțiunea bugetului și darea socotelilor de cheltuieli

⁹ Ibidem, p.174

¹⁰ Ibidem, p.184

h) cu propunerea către Consiliu a creării de noi venituri comunale

i) cu învoirea târgurilor, facerea contractelor și adjudecarea lucrărilor comunale, în marginea legilor și a regulamentelor în ființă

j) cu înfățișarea drepturilor cumonale înaintea justiției, ca reclamant sau ca apărător, sau cu delegarea acestui drept către oamenii de specialitate

k) cu dresarea listelor electorale” (art.89)”

Primarii sau ajutorii de primari puteau fi suspendați de prefect în comunele cu mai puțin de 3000 locuitori și de Ministerul de Interne în cele cu o populație mai mare. Revocarea lor se făcea de Ministerul de Interne (comunele sub 3000 locuitori) sau de Domn, la comunele cu peste 3000 locuitori (art.95).

Cercetarea de arhivă, migăloasă și pe alocuri destul de anevoioasă, ne-a condus la următoarea succesiune a primarilor din Focșani:

Nr. crt.	Numele și prenumele	Funcția	Perioada
1.	Mihalache Ionescu	președintele Municipality	august 1862 - 26 iulie 1864
2.	Mihalache Ionescu	primar	27 iulie 1864 - 6 decembrie 1866
3.	Alecu Sihleanu	primar	7 decembrie 1866 - 6 februarie 1868
4.	Gheorghe Lambrino	Locot.primar	7 februarie 1868 - 29 martie 1868
5.	Tănase Theoharie	președinte al Comisiei Interimare	30 martie - 21 iunie 1868
6.	Tănase Theoharie	primar	22 iunie - 5 decembrie 1868
7.	Alecu Sihleanu	primar	6 decembrie 1868 - 7 februarie 1869
8.	Gheorghe Lambrino	președinte al Comisiei Interimare	10 februarie - 8 mai 1869

¹¹ Ibidem, p.185

Primarii din Focsani între anii 1862 - 1937

9.	Dimitrie Tzanu	primar	9 mai 1869 - 25 aprilie 1871
10.	Hagi Dimitrie Ioan	președinte al Comisiei Interimare	26 aprilie - 24 septembrie 1871
11.	Costache Ardeleanu	primar	25 septembrie 1871 - 30 mai 1876
12.	Dimitrie Balin	primar	1 iunie - 20 septembrie 1876
13.	Gheorghe Corbu	primar	21 septembrie 1876 - 8 decembrie 1878
14.	Grigore Bălănescu	primar	9 decembrie 1878 - 1 decembrie 1879
15.	Tudorache Atanasiu	primar	2 decembrie 1879 - 24 martie 1880
16.	Gheorghe Orleanu	primar	25 martie 1880 - 15 decembrie 1881
17.	Nicolae Pruncu	primar	16 decembrie 1881 - 24 septembrie 1884
18.	Nicolae Săveanu	primar	23 septembrie 1884 - 5 iulie 1886
19.	Tache C.Săndulescu	primar ad-interim	8 iulie 1886 - 21 decembrie 1886
20.	Costache Cernat	primar	22 decembrie 1886 - 24 decembrie 1887
21.	maior Dimitrie D.Petrov	primar ad-interim	30 decembrie 1887 - 31 ianuarie 1888
22.	lt.col.Al.Paraschivescu	primar	1 februarie - 18 aprilie 1888
23.	Gheorghe Apostoleanu	președinte al Comisiei Interimare	19 aprilie - 23 iulie 1888
24.	Grigore Bălănescu	primar	24 iunie 1888 - 30 decembrie 1891
25.	Dimitrie Tzanu	președinte al Comisiei Interimare	31 decembrie 1891 - 4 martie 1892
26.	Dimitrie Tzanu	primar	5 martie 1892 - 23 octombrie 1895
27.	Gheorghe Orleanu	președinte al Comisiei Interimare	24 octombrie - 30 decembrie 1895
28.	Nicolae Săveanu	primar	31 decembrie 1895 - 22 aprilie 1899

29.	Gogu Constantinescu	președinte al Comisiei Interimare	23 aprilie - 4 iunie 1899
30.	Dimitrie F.Caian	președinte al Comisiei Interimare	5 iunie - 3 iulie 1899
31.	Dimitrie F.Caian	primar	4 iulie 1899 - 18 februarie 1901
32.	Iorgu G.Poienaru	președinte al Comisiei Interimare	19 februarie - 28 aprilie 1901
33.	Iorgu G.Poienaru	primar	29 aprilie 1901 - 22 decembrie 1904
34.	Ernest Vârnăv	președinte al Comisiei Interimare	25 decembrie 1904 - 1 martie 1905
35.	Ernest Vârnăv	primar	2 martie - 11 iulie 1905
36.	Dimitrie Nicolescu	președinte al Comisiei Interimare	12 iulie - 30 august 1905
37.	Ioan G.Ciurea	primar	1 septembrie 1905 - 12 aprilie 1907
38.	Nicolae Săveanu	președinte al Comisiei Interimare	13 aprilie - 30 septembrie 1907
39.	Iorgu Poienaru	primar	1 octombrie 1907 - 5 ianuarie 1911
40.	Gheorghe Vicol	președinte al Comisiei Interimare	6 ianuarie - 10 martie 1911
41.	Th.M.Bassarabianu	primar	16 martie 1911 - 4 ianuarie 1914
42.	Nicolae Săveanu	președinte al Comisiei Interimare	5 ianuarie - 16 martie 1914
43.	Ștefan Graur	primar	16 martie 1914 - 26 decembrie 1917
44.	Al.Delladecima	primar	27 decembrie 1917 - 15 octombrie 1918
45.	Savel Rahtivan	președinte al Comisiei Interimare	15 octombrie 1918 - 28 ianuarie 1919
46.	Iorgu G.Poienaru	președinte al Comisiei Interimare	28 ianuarie 1919 - 1 februarie 1920
47.	Al.Ionescu Ioan	președinte al Comisiei Interimare	1 februarie - 1 aprilie 1920
48.	col. I.Negulescu	președinte al Comisiei Interimare	1 aprilie - 2 decembrie 1920

Primarii din Focsani între anii 1862 - 1937

49.	Savel Rahtivan	președinte al Comisiei Interimare	2 decembrie 1920 - 29 ianuarie 1922
50.	Iorgu G.Poienaru	președinte al Comisiei Interimare	29 ianuarie 1922 - 19 aprilie 1926
51.	N.Al.Constantinescu	primar	19 aprilie 1926 - 28 octombrie 1927
52.	V.C.Antonescu	primar	28 octombrie 1927- 6 mai 1929
53.	V.C.Antonescu	primar	28 octombrie 1927 - 6 mai 1929
54.	Al. C. Alevra	primar	6 mai 1929 - 2 ianuarie 1931
55.	N.Al.Constantinescu	primar	2 ianuarie - 31 mai 1931
56.	Ștefan P.Dimitriu	președinte al Comisiei Interimare	31 mai 1931 - 11 iunie 1932
57.	N. Al. Constantinescu	primar	11 iunie 1932 - 5 decembrie 1933
58.	N.Stănescu Putna	președinte al Comisiei Interimare	5 decembrie 1933 - 21 martie 1934
59.	Al.N.Leon	președinte al Comisiei Interimare	21 martie 1934 - 8 aprilie 1935
60.	Radu Săveanu	președinte al Comisiei Interimare	8 aprilie - 28 august 1935
61.	Maior I.Tomescu	președinte al Comisiei Interimare	28 august 1935 - 30 octombrie 1936
62.	Al.N.Leon	președinte al Comisiei Interimare	30 octombrie 1936 - 14 august 1937
63.	col. A.Păltineanu	președinte al Comisiei Interimare	14 august 1937 -

Despre unii primari ne-au rămas câțva portrete:

Nicolae Pruncu – primar (16 decembrie 1881-24 septembrie 1884) și deputat

„Acesta era un bărbat foarte inteligent și avea un deosebit dar pentru poezie. El a publicat poeziile sale într-un volum, care au fost mult gustate de publicul Focșănean. Era foarte sentimental și după

ce i-a murit prima nevastă, fiica d-nei Ruxandra Stamatin, n-a stat un moment la îndoială de a se căsători cu o fată frumoasă a unui Rizu Blănaru, om foarte sărac. După ce a ieșit din primărie a murit în cea mai mare mizerie. Femeia lui cu un fiu ce i-a rămas, după moartea demnului său bărbat, s-a strămutat la București”¹².

*

Nicolae Săveanu – primar (31 decembrie 1895-22 aprilie 1899) și președinte al Comisiei Interimare (13 aprilie –30 septembrie 1907, 5 ianuarie-16 martie 1914)

„O forță, un caracter, un om!

Dacă ar fi să caut care a fost cel mai de marcă politician care l-a avut România-Veche, desigur, că n-aș sta o clipă la îndoială și aș pune degetul pe numele bătrânului Săveanu...

Bătrânul Săveanu avea o enormă autoritate; cuvântul său era cuvânt și nu înțelegea ca ce a spus astăzi, să dezică mâine și ce a lepădat ieri, să îmbrățișeze azi.

Un perfect cunoscător de oameni, care pentru un bun om politic este condițiunea „sine qua non” a existenței sale; un psiholog de primul rang, care din două-trei cuvinte, își face părerea despre un om...

A făcut lucruri uimitoare în județul și-n orașul nostru. Avea strânse legături cu potențații partidului de la centru, unde era respectat ca atare și unde cuvântul său nu era azvârlit în vânt; nu era ușă de ministru sau minister care să nu i se deschidă, nu exista om politic sau politician, din partidul său sau din cel advers, care să nu-l servească, știind că prin aceasta a câștigat un drept la recunoștința lui...

Aici la bătrânul Săveanu reveneau de se alegeau personalitățile de marcă ale țării noastre, aici veneau un Filipescu, un Delavrancea și alții să se aleagă în Parlament...

A avut în viața sa foarte mulți amici; a avut și foarte mulți dușmani; epitetele de „bătrânul satrap”; de „suveică”, de „vulpe

¹² D.F.Caian – *Istoricul Orașului Focșani*. Scris cu prilejul Jubileului de 40 de ani de domnie a Majestății Sale Regelui Carol I de ..., Tipografia, Legătoria de cărți și Steriotipia Gh.A.Diaconescu, Focșani, 1906, p.228

bătrână", de „hoți de cai” cu care era tratat bătrânul, nu le-am uitat.

Astăzi stă deoparte; stă în Capitala Țării singur și trist, departe de orașul său, unde îi sunt îngropate amintirile, departe de oamenii săi care îi erau credincioși ca bătrânii servitori din poveștile medievale, departe de județul unde a lucrat atâta timp, unde s-a zbuțuit atâta vreme, pentru care s-a străduit atâta, ca acum să fie exilat dintrânsul, să fie îndepărtat de tot ce a avut mai drag și mai sfânt pe lume și să fie astfel condamnat să-și petreacă ultimii ani de viață, fără ca să fi văzut pentru ultima oară măcar frumoasele locuri în care era stăpân odinioară”¹³.

*

Dimitrie F.Caian – președinte al Comisiei Interimare (5 iunie - 3 iulie 1899) și primar (4 iulie 1899 - 18 februarie 1901).

„A murit la Focșani, în vârstă de șaptezeci și unul de ani, profesorul Dimitrie Caian, fost director al liceului și primar al orașului.

Caian era de loc din Ardeal. Păstrase, - ca puțini dintre Ardelenii ce trăiesc în țară, făcând averi frumoase -, dragostea pentru ai lui de acasă și interes pentru cauza cea mare a românismului. Noua secție a Ligei s-a întemeiat în mare parte prin silințele lui.

A scris istoria Focșanilor pe baza întinsului material inedit pe care-l strângea de multă vreme, cu o exemplară râvnă și iubire de știință. A avut bucuria să-și vadă cartea premiată de Academie.

Om hotărât și muncitor, el nu-și va afla ușor urmașul, în toate rosturile în care era amestecată personalitatea lui vrednică de toată stima...

21 august 1909”¹⁴.

*

Th.M.Bassarabianu – primar (16 martie 1911- 4 ianuarie 1914)

„Fostul primar al orașului nostru este unul din acei oameni

¹³ N.Șt.Graur – Figuri politice putnene, Tipografia, Librăria și Legătoria de cărți Alexandru N.Leon & Co, Focșani, 1920, p.55-57

¹⁴ N.Iorga – Oameni cari au fost, vol.I, Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II”, București, 1934, p.346

politici, care se bucură de o mare valoare: nu are dușmani, și aceasta e fenomenul pentru cineva care face politică, și mai cu seamă care a ocupat situații în așa fel încât nu putea să nu dea loc la atacuri, la violențe de limbaj ce uneori întrec măsura și când epitetele curg pe spinarea unui om cu o ușurință ce te uimește.

O figură blândă, ce surâde mereu; aceasta e caracteristica simpatiei noastre: surâsul...

Nu pot să mi-l închipui pe Th.Basarabeanu, așa mic de statură cum e el, cu mersul repede și agitat, fără surâsul care îi luminează fața... este un om care e înconjurat de foarte multe simpatii, e iubit în foarte multe cercuri, ba chiar am întâlnit atâția care se simțeau mândri să spună că sunt „bassarabeniști” O fire nobilă, un caracter frumos ce nu cred să poată jigni pe cineva cu vreo vorbă sau să cauzeze cuiva vreun rău.

Ca părinte al orașului, a fost lipsit poate de inițiativă, n-a dat dovadă de destulă energie și n-a aplicat „fierul roșu”, deviza fostului său șef; însă a fost de o cinste, care indispunea poate pe acei din jurul său, o calitate de care nu se bucură mulți politicieni ai județului nostru.”¹⁵

*

Ștefan Graur – primar (16 martie 1914 – 26 decembrie 1917) și deputat (1907-1910)

„Un om voinic, plin de energie, de o energie excepțională pot să spun, cu o putere de muncă care altora li s-ar părea fenomenală, Ștefan Graur, cu fața sa urâtă și fără nici o caracteristică care să-l distingă, merită, fără pic de ezitare, denumirea de om al maselor.

Nervos la culme, fapt care i-a cauzat nenumărate și chiar ireparabile neajunsuri; dacă nu se remarcă printr-o inteligență scânteietoare, posedă, în schimb, o vastă cultură, exersată mai mult în direcția științelor istorice, cultură pe care caută s-o mărească neîncetat, în continuă goană și-n perpetuă curiozitate pentru tot ce este nou și dă loc la discuții serioase...

¹⁵ N.Șt.Graur - op.cit., p.13-14

Primar al orașului Focșani a fost lipsit de noțiunea realității, fiind primar; a uitat că e și om politic; a căutat să se țină strâns de regulile impuse funcției sale și prin aceasta a pierdut colosal.

Când pentru orișicare altul Primăria ar fi fost un bun mijloc de a se face simpatic, de a se face popular; el din contra, s-a răcit de populație și în loc să plece de acolo cu figura învăluită de glorie, n-a lăsat în urma sa nici un regret”¹⁶

*

Iorgu Poienaru – primar (29 aprilie 1901-22 decembrie 1904, 1 octombrie 1907 – 5 ianuarie 1911) și președinte al Comisiei Interimare (19 februarie – 28 aprilie 1901, 28 ianuarie 1919 - 1 februarie 1920 și 29 ianuarie 1922-19 aprilie 1926)

„O figură simpatică, un aer blând pe față ceea ce îl face desigur, foarte atrăgător, a mustață de burghez respectabil, un păr înălbit de griji, un mers greoi și nesilit, deprins mereu să se oprească pentru a întinde mâna unuia sau pentru a asculta pe altul...

Primar al orașului de atâtea ori, a știut cum trebuie să se poarte, a știut că trebuie să servească pe orișicine, fire democrată obișnuită să fie în neconținut contact cu poporul.

Iorgu Poenaru, reprezentantul cel mai tipic al primarilor de modă veche, a avut, fie la guvern, fie în opoziție, un grup de oameni ai săi pe care i-a știut să-i cultive, să-i crească în școala sa, să le îmbrățișeze nevoile, să-i apere cu tărie în momentele grele și numai astfel se explică cum încă și astăzi, părintele orașului are o seamă de cetățeni devotați lui, și numai lui, cu care e gata să intre oricând în luptă. Nu mulți oameni politici au avut noroc, de a se bucura de o așa înîinsă popularitate ca Iorgu Poenaru; nu mulți s-au bucurat de favoarea de a fi iubiți ca el; dar iarăși nu mulți au comis enorma greșală, pe care a comis-o dânsul, de a nu se retrage la vreme, de a căuta să forțeze împrejurările, în fața cărora mintea și puterea oamenilor e neîndestulătoare.

S-a încăpățânat să rămâie în fruntea treburilor publice, în

¹⁶ Ibidem, p.23-24

momente când, nu mai avea ce căuta acolo; a căutat să rămâie cel de odinioară, dar energia se epuizase, puterea de muncă era pe sfârșite; iluziile și speranțele începeau să se risipească...

În orice caz, figura lui Iorgu Poenaru, e o figură care rămâne; nu a fost aureolată de nimbul de glorie cu care unii se retrag din viață, dar iarăși, nu a fost târâtă în noroi”.¹⁷

*

Legăți sufletește de oraș, prin obârșie ori conviețuire, toți primarii orașului Focșani au încercat – și în mare parte au reușit – să lase o urmă adâncă în bronzul istoriei locale, să pășească demn și drept pe cărările ei, uneori întortocheate, cu sentimentul că, prin ceea ce au reușit să facă, au răspuns încrederii celor ce i-au ales să le conducă destinele.

¹⁷ Ibidem, p.43-44